

Список використаних джерел:

1. Бахмат, Н. В. (2018). Інтерактивні технології в навчанні географії. Журнал сучасної освіти, 7(4), 52-58.
2. Денисенко, О. І. (2019). Інтерактивні карти та геоінформаційні системи: методичні аспекти застосування на уроках географії. Педагогіка і сучасність, 8(2), 34-40.
3. Зінченко, Л. М. (2020). Використання мультимедійних презентацій у навчанні географії. Освітні технології, 9(1), 44-50.
4. Коваленко, С. П. (2021). Освітні ігри та вікторини як засоби активізації навчального процесу. Географія та освіта, 10(3), 65-70.
5. Мельник, А. Г. (2022). Підготовка вчителів до використання інтерактивних технологій у навчанні географії. Педагогічний журнал, 11(4), 75-82.
6. Хоменко, І. В. (2021). Перспективи розвитку інтерактивного навчання у шкільній освіті. Освітні інновації, 13(2), 45-50.
7. Johnson, A. (2017). Enhancing Geography Education with Interactive Maps and GIS. Journal of Geography Education, 5(4), 200-210.
8. Williams, S. (2019). Educational Games and Quizzes in the Geography Classroom. Innovative Teaching, 6(3), 45-51.
9. Brown, D. (2020). Teacher Training for Interactive Technology in Geography. Education Today, 15(1), 65-70.
10. Green, E. (2021). Overcoming Challenges in Interactive Geography Learning. Modern Education Review, 8(2), 110-115.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРНІ ЛАНДШАФТИ»

Ірина ДОБИНДА, Мирослав ПРОСКУРНЯК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
i.dobynda@chnu.edu.ua, m.proskurnyak@chnu.edu.ua

Анотація

«Культурні ландшафти» – це вибіркового компоненту навчання, що сприяє здобуттю компетенцій у галузі цілісного сприйняття ландшафту як соціокультурного феномену. Основними завданнями курсу є формування світоглядних, загальнонаукових і фахових знань про культурні ландшафти, розвиток навичок їхнього дослідження, збереження, раціонального використання і виявлення унікальності.

Ключові слова: ландшафт, культурний ландшафт, природні умови, артефакт.

Abstract

«Cultural landscapes» is an elective component of education that facilitates the acquisition of competencies in the holistic perception of the landscape as a sociocultural phenomenon. The main objectives of the course are to develop worldview, general scientific, and professional knowledge about cultural landscapes, as well as to enhance skills in their research, preservation, rational use, and the identification of their uniqueness.

Keywords: landscape, cultural landscape, natural conditions, artifact.

Вступ. *Культурні ландшафти* є вибіркового предметом для здобуття компетенцій, пов'язаних з цілісним сприйняттям ландшафту як соціокультурного феномену. Вчення про культурні ландшафти, сформоване українськими вченими (Михайло Гродзинський, Григорій Денисик, Володимир Воловик, Сергій Романчук, Володимир Круль та інші) [1-5] – науковий напрям, який пояснює ландшафт як об'єкт природно-антропогенної взаємодії, провідною силою формування якого є людина з

притаманною їй культурою; з'ясовує закономірності впливу людини на ландшафт; розкриває різноманітні прояви людської культури у формуванні ландшафту та особливостей його конфігурацій. В процесі вивчення курсу студент отримає базові знання про ймовірний генезис, будову, властивості та соціо-природні особливості культурних ландшафтів, наукові підходи і методи їх вивчення, напрями доцільного використання й збереження, а на прикладі історико-географічних зон України чи навіть всієї суцільної української етнічної території вивчити особливості артефактів і архетипів українських субетносів.

Мета навчальної дисципліни: сформувати у студентів світоглядні, загальнонаукові та конкретні наукові знання про культурні ландшафти, розвинути науково-методичні і практичні навички вивчення культурних ландшафтів з метою їх оптимального використання та оспадковування, як складної просторової цілісності, що має свою історію, цінність, і є об'єктом пізнання. *Завдання:* закласти в студентів уявлення про нерозривну єдність усіх природних компонентів ландшафтної сфери Землі; сформувати знання про природні та антропогенні комплекси, принципи і методи вивчення культурних ландшафтів; ознайомити студентів з науковими основами оптимізації взаємовідносин людини і природи на прикладі різних видів культурних ландшафтів історико-географічних зон України; під час польових семінарів освоїти методіку опису та складання карт культурних ландшафтних комплексів, знати принципи їх побудови і способи зображення.

Загальні компетентності: здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, мультикультурність у суспільстві; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до творчого пошуку, ефективного розв'язання освітніх проблем нестандартними способами. *Спеціальні (фахові) компетентності:* здатність навчити аналізувати географічні об'єкти й процеси як антропогенного, так і природного походження, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук; здатність навчити застосовувати географічні знання при вивченні світу, регіону, країни, своєї місцевої, володіння інструментарієм ландшафтно-краєзнавчих досліджень.

Основний зміст програми. *Методологічні основи вивчення культурних ландшафтів. Культурне ландшафтознавство як науковий напрям.* Об'єкт, предмет, зміст і завдання. Методологічні засади вивчення. Основні наукові напрями та підходи досліджень культурних ландшафтів. *Історія розвитку вчення про культурні ландшафти.* Обґрунтування загальних уявлень про ландшафт. Розробка вчення про морфологію ландшафту. Становлення досліджень культурних ландшафтів. *Культурний ландшафт як соціокультурний феномен.* Основні тлумачення культурного ландшафту. Загальні визначення культурного ландшафту. Класифікація культурного ландшафту і критерії ЮНЕСКО. *Ознаки культурного ландшафту.* Ландшафт з точки зору культури. Основні ознаки культурного ландшафту. Лінії розкриття культурного ландшафту. *Людина як суб'єкт сприйняття ландшафту.* Теорії сприйняття людиною ландшафту. Загальна схема сприйняття людиною ландшафту. Біолого-еволюційні чинники сприйняття ландшафту. Соціокультурні чинники сприйняття ландшафту. Персональні особливості людини і сприйняття ландшафту. *Основи теорії та термінології. Структурна організація та конфігурація, основні класи культурних ландшафтів.* Етнічний ландшафт, сакральний ландшафт, політичний ландшафт, антропогенний ландшафт.

Опис культурних ландшафтів для практичного застосування в програмі шкільної

географії. *Культурні ландшафти Західної України, Закарпатської України, Південно-Західної України, Правобережної України, Лівобережної України, Центральної України, Східної України, Південної України, Забузької та Заазовської України: особливості природних умов й артефакти культурних ландшафтів, основні архетипи українських субетносів. Проектування культурного ландшафту. Принципи проектування, естетика й архітектура ландшафту. Роль управління й моніторингу в функціонуванні й динаміці культурного ландшафту. Польові семінари з оцінки різних родів і видів культурних ландшафтів. Опис різних якостей ландшафтів за маршрутом екскурсії. Картографування різних якостей культурного ландшафту. Розробка рекомендацій щодо використання, збереження та покращення основних якостей ландшафту. Розробка Проекту оспадковування та впорядкування культурного ландшафту.*

Висновки. В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати: особливості сприйняття ландшафту людиною; питання прояву людської культури у формуванні ландшафту; закономірності формування й ознаки культурних ландшафтів; основні напрями практичного застосування знань про культурні ландшафту в обґрунтуванні проектів природокористування; вміти: аналізувати фізіономічні ознаки різних видів культурних ландшафтів і їх конфігурацій; розкривати впливи людини на формування глибинних рис культурних ландшафтів; володіти методами ландшафтного картографування та способами картографічного зображення; розробляти основні завдання, проекти щодо оспадковування та формування культурних ландшафтів, а також представленням їх цінності для молодого покоління й майбутнього держави України в освітньо-виховному процесі.

Список використаних джерел:

1. Воловик В.М. Етнокультурні ландшафти містечок Поділля: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 270 с.
2. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: монографія (у 2-ох томах). К.: ВПЦ "Київський університет", 2005. – Т.1. – 431 с., – Т.2. – 203 с.
3. Денисик Г.І. Культурний ландшафт: загальні ознаки. *Культурний ландшафт: теорія і практика*. Збірник наукових праць. Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2010. С. 3-4.
4. Круль В.П. Ретроспективна географія поселень Західної України : монографія. – Чернівці: Рута, 2004. 382 с.
5. Романчук С.П. Історичне ландшафтознавство. К.: ВПЦ "Київський університет", 1998. 147 с.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАНЬ ТА РОЗВИТОК КОГНІТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Тетяна ЄМЧУК

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці
t.iemchuk@chnu.edu.ua*

Анотація

Міждисциплінарний підхід в освіті є важливим інструментом для формування комплексних знань і навичок у здобувачів освіти, що відповідають вимогам сучасного суспільства. Цей підхід передбачає інтеграцію знань з різних дисциплін, що дозволяє здобувачам освіти бачити зв'язки між предметами та розуміти їх у більш широкому контексті. У процесі навчання здобувачі освіти розвивають критичне мислення, творчі здібності та вміння вирішувати складні проблеми, що є необхідними для їхньої професійної діяльності.

Ключові слова: *міждисциплінарний підхід, спосіб навчання, критичне мислення, освіта.*